МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Філологічний факультет

Кафедра загального та прикладного мовознавства

_____
кафедрою загального
та прикладного мовознавства
від “____”_____2026 р.,
протокол № _____

Завідувач кафедри

_____ Наталія ДУБОВИК
(підпис) (ім’я, прізвище)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача _____першого (бакалаврського)_____ рівня вищої освіти

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СПІЛКУВАННІ УКРАЇНЦІВ

(тема роботи)

Спеціальність (спеціалізація) 035 Філологія 035.10 прикладна лінгвістика
(код та найменування спеціальності; спеціалізації спеціальності)

Освітня програма _____Прикладна лінгвістика та англійська мова
(назва освітньої програми)

Здобувач _____ Володимир ЮРЧЕНКО
(підпис) (ім’я, прізвище)

Науковий керівник ____ Юлія КРАПИВА
(підпис) (ім’я, прізвище)

Харків – 2026

Реферат

Мета роботи полягає у вивченні функціонування англіцизмів у сучасному онлайн-спілкуванні українською мовою.

Об’єкт дослідження: англіцизми в українській мові.

Предмет дослідження: англіцизми в цифровому середовищі українців.

Були використані такі методи дослідження: аналітичний метод; описовий метод; порівняльний метод; метод контекстуального аналізу; метод суцільної вибірки.

У результаті дослідження встановлено особливості функціонування англіцизмів у сучасному цифровому спілкуванні українців, зокрема їх тематичну диференціацію, рівень адаптації та основні комунікативні функції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в системному аналізі англіцизмів на матеріалі цифрового спілкування українців. У роботі уточнено тематичну класифікацію запозичень та визначено їхні ключові функції. Кількісний аналіз підтвердив, що найбільшу групу становить лексика, пов’язана з інформаційними технологіями та соціальними мережами, що свідчить про безпосередній вплив технологій на мовні практики користувачів.

Активне проникнення англіцизмів зумовлене глобалізацією, розвитком медіа та молодіжної культури, що є закономірним результатом міжмовної взаємодії. Попри розширення комунікативних можливостей, надмірне запозичання створює ризик витіснення питомих слів та втрати мовної самобутності. Отже, використання англомовних елементів у цифровому просторі є виправданим лише за умови їх свідомого та функціонально обґрунтованого застосування.

Ключові слова: мовні контакти, запозичення, запозичання, англіцизм, українська мова, глобалізація.

Summary

The purpose of the work is to study the functioning of Anglicisms in modern Ukrainian online communication.

The object of research is Anglicisms within the Ukrainian language.

The subject of research is Anglicisms in the digital environment of Ukrainians.

The following research methods were used: analytical method; descriptive method; comparative method; contextual analysis; and the method of continuous sampling.

As a result of the study, the specific features of Anglicisms functioning in the modern digital communication of Ukrainians were identified, including their thematic differentiation, level of adaptation, and primary communicative functions.

The scientific novelty of the results lies in the systematic analysis of Anglicisms based on the digital communication of Ukrainian users. The work refines the thematic classification of loanwords and identifies their key functions. Quantitative analysis confirmed that the largest group is comprised of vocabulary related to information technology and social networks, indicating the direct impact of technologies on users' linguistic practices.

The active penetration of Anglicisms is driven by globalization, the development of media, and youth culture, representing a natural outcome of interlinguistic interaction. Despite the expansion of communicative possibilities, excessive borrowing poses the risk of displacing native words and losing linguistic identity. Consequently, the use of English-language elements in the digital space is justified only when it is conscious and functionally grounded.

Key words: language contacts, loanword, borrowing, Anglicism, Ukrainian, globalization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ.....8
1.1. Мовні контакти.....8
1.2. Визначення про запозичення.....12
Висновки до розділу 1.....16
РОЗДІЛ 2. ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....18
2.1. Питомі та запозичені лексичні одиниці в українській мові.....18
2.2. Запозичення з англійської мови.....22
Висновки до розділу 2.....27
РОЗДІЛ 3. АНГЛІЦИЗМИ В ЦИФРОВОМУ СПІЛКУВАННІ УКРАЇНЦІВ.....28
3.1. Специфіка цифрового спілкування.....28
3.2. Аналіз прикладів вживання англіцизмів у вайбер-каналах для батьків і вчителів.....32
ВИСНОВКИ.....43
ЛІТЕРАТУРА.....44

ВСТУП

Актуальність роботи зумовлена стрімкою цифровізацією комунікації, у межах якої англіцизми швидко входять у щоденне спілкування українців. Вони позначають нові реалії технологій, освіти, бізнесу та медіа і часто випереджають появу усталених українських відповідників. Питання балансу між мовною інновацією та збереженням питомих ресурсів стає важливим для культури мовлення і цифрової трансформації суспільства.

Кваліфікаційну роботу виконано у науковому семінарі «Теоретичні та прикладні аспекти соціолінгвістики» відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри загального та прикладного мовознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Мета дослідження – вивчити особливості функціонування англіцизмів у сучасному онлайн-спілкуванні українською мовою.

Завдання роботи такі:

1) уточнити поняття мовних контактів, їх типологію та соціолінгвістичні наслідки;

2) описати механізми запозичання лексичних одиниць;

3) схарактеризувати процес адаптації запозичених слів у системі української мови;

4) простежити проникнення англіцизмів у сучасну українську мову в умовах глобалізації;

5) заналізувати англіцизми, використані в повідомленнях у вайбер-каналах для батьків і вчителів;

6) визначити комунікативні функції англіцизмів у вищезазначеному сегменті цифрового спілкування;

7) виявити переваги й загрози надмірного використання англіцизмів.

Об’єкт дослідження: англіцизми в українській мові.

Предмет дослідження: англіцизми в цифровому середовищі українців.

Були використані такі **методи** дослідження: аналітичний метод, з метою опрацювання та систематизації наукових джерел щодо мовних контактів і запозичень, а також виявлення основних теоретичних підходів у вивченні англіцизмів; описовий метод використано для фіксації, класифікації та характеристики англіцизмів у сучасній українській мові; порівняльний метод – для зіставлення питомої та запозиченої лексики; метод контекстуального аналізу використовувався для дослідження функціонування англіцизмів у конкретних ситуаціях і текстах різних сфер; метод суцільної вибірки застосовувався для відбору мовного матеріалу.

Теоретико-методологічною основою роботи є праці українських та зарубіжних дослідників, таких, як О. Стишов [Стишов, 2024], Т. Гуцуляк [Гуцуляк, 2021], Г. Гудима [Гудима, 2022], Д. Крістал [Crystal, 2018] П. Еппс [Epps, 2019].

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі функціонування англіцизмів у сучасному цифровому спілкуванні українців. У роботі здійснено опис уживання англіцизмів у цифровому середовищі, що дало змогу простежити мовні практики сучасних користувачів. Уточнено класифікацію англіцизмів за тематичними групами та визначено їхнє функціональне навантаження в цифровій комунікації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в освітньому процесі під час викладання курсів з лексикології, соціолінгвістики, культури мовлення та сучасної української мови, а також у підготовці навчально-методичних матеріалів і подальших наукових дослідженнях.

Апробація результатів роботи відбувалась під час обговорення її розділів у науковому семінарі «Теоретичні та практичні аспекти соціолінгвістики», а також під час виступів на V Міжнародній мультидисциплінарній студентській інтернет-конференції «Мозаїка наукової комунікації» (Львівський національний університет імені Івана Франка), Всеукраїнській науковій онлайн-конференції «Коворкінг 4.0: мовознавство, літературознавство,

журналістикознавство» (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) та публікації тез «Особливості цифрового спілкування» у збірнику наукових праць [Юрченко, 2025].

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку літератури (64 позиції). Загальний обсяг дослідження – 49 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1.1. Мовні контакти

Згідно з Енциклопедією Сучасної України, мовні контакти визначаються як «взаємодія двох (чи більше) мов, що має місце в ході спілкування носіїв цих мов, принаймні один із яких володіє (пасивно чи активно) цими мовами» [ЕСУ, ел. ресурс]. Мовні контакти відбуваються в процесі комунікації між носіями різних мов, де хоча б один з учасників володіє обома мовами.

Мовні контакти відіграють ключову роль у сучасній соціолінгвістиці, адже вони сприяють взаємозбагаченню та розвитку мов. Через міжмовні взаємодії відбувається обмін лексичними, граматичними та фонетичними одиницями, що призводить до появи запозичень, кальок та інших форм мовної інтерференції, що дозволяє мовам пристосуватись до нових реалій і культурних змін [Кочерган, 2013].

Цей погляд збігається зі спостереженнями інших мовознавців, які наголошують на тісному зв’язку мовних контактів із соціальною динамікою конкретного суспільства [Epps, 2019].

Аналіз запозичень і структурних змін у мовах дозволяє відтворити картини культурних обмінів, міграцій та інших форм міжетнічних контактів. Дослідники часто звертаються до діахронічного аналізу, щоб довести послідовність та джерела запозичень. Наприклад, фіксація тюркських запозичень у литовській мові свідчить про історичні зв’язки між цими народами [Дочу, 2017].

Мовні контакти стосуються лінгвістичних і соціальних наслідків, які виникають, коли дві або більше мов взаємодіють одна з одною. Як зазначає П. Еппс у своєму дослідженні, під час розгляду мовних контактів, займаються

вивченням багатомовної взаємодії і зосереджуються на мовних варіаціях і змінах [Epps, 2019].

У той же час П. Зіемунд, Н. Кінтана, Я. Р. Е. Ляймґрубер розглядають мовний контакт у багатомовних середовищах, що тісно пов’язаний із такими явищами, як перемикання кодів (code-switching) і змішане мовлення (code-mixing). Наприклад, у двомовних чи багатомовних громадах носії можуть вільно змінювати мову в межах одного речення або тексту, якщо інша мова надає більш влучні виражальні засоби [Siemund, Kintana, Leimgruber, 2008].

Залежно від різних характеристик мовні контакти можуть бути короткостроковими або довгостроковими, односторонніми або взаємними, природними або штучними. Мовні контакти спричиняють лінгвістичні зміни, що охоплюють запозичення лексичних елементів, трансформацію граматичних структур і фонологічні зміни. Соціальні та культурні наслідки мовних контактів виявляються у зміні мовних практик мовців [Epps, 2019].

У різних наукових працях описано типологію мовних контактів, що ґрунтується на тривалості й характері взаємодії між носіями. Як наголошує П. Еппс, короткочасні мовні контакти часто призводять до поверхневих запозичень, тоді як тривала взаємодія між етносами або спільнотами формує глибокі структурні зміни на морфологічному та синтаксичному рівнях [Epps, 2019]. Досить часто ці процеси відбуваються в умовах двомовності чи багатомовності, коли носії декількох мов регулярно контактують в усному і письмовому мовленні.

Як стверджує С. О. Шестакова запозичення можуть бути зумовлені як зовнішніми (екстралінгвістичними), так і внутрішніми причинами. Зовнішні причини включають політичні, економічні та культурні зв'язки між народами, а також вплив моди та престижу. Внутрішні причини пов'язані з необхідністю номінації нових предметів і явищ, що виникають у процесі розвитку суспільства [Шестакова, 2018].

Як підкреслює Р. Отегай, А. Перес, Л. Гомес, мовні контакти можуть суттєво впливати на ідентичність носіїв, адже інтеграція нової лексики і синтаксичних

моделей змінює картину світу та ментальні категорії мовців [Otheguy, Perez, Gomez, 2023]. Ті чи ті слова, конструкції чи мовні звороти можуть позначатися як престижні або, навпаки, сприйматися негативно, що впливає на норми суспільної комунікації, медійні тексти чи освіту. В умовах активних культурних обмінів мовці часто прагнуть оволодіти додатковою мовою або запозиченими елементами як маркером вищого соціального статусу [Otheguy, Perez, Gomez, 2023].

Р. Кислий у своїй статті «Штучний інтелект у природній мові: мовні моделі, малоресурсні мови та дегуманізація в текстах» [Кислий, 2023] обговорює вплив сучасних технологій на мовні контакти, зокрема роль великих мовних моделей у взаємодії між мовами. Дослідник зазначає, що розвиток таких моделей відкриває нові можливості для аналізу та генерації природної мови, що впливає на динаміку мовних контактів та взаємозбагачення мов [Кислий, 2023]. Зокрема, автор звертає увагу на те, що поява високорозвинених систем оброблення природної мови створює вплив на взаємодію різних мов та культур. Якщо раніше основними агентами мовних контактів були носії мов, що безпосередньо спілкувалися між собою, то тепер глобальні корпорації і технологічні платформи починають відігравати центральну роль у регулюванні цих процесів.

Також Р. Кислий пояснює, що великі мовні моделі зазвичай тренуються на масивних корпусах текстів, в яких домінують глобальні або престижні мови (найчастіше англійська). Це створює нерівні умови для мов із невеликою кількістю носіїв (так званих малоресурсних), оскільки їх текстових даних недостатньо для якісного навчання таких моделей. Унаслідок цього малопоширені мови ризикують бути витісненими з онлайн-простору та сфер офіційного чи навіть побутового вжитку, адже більшість автоматизованих систем (від перекладних сервісів до голосових асистентів) краще функціонують із глобальними мовами. Дослідник окреслює це явище як «дегуманізацію в текстах», маючи на увазі знеособлення носіїв маленьких мов, коли їхня лексика

та граматика опиняються поза увагою високотехнологічних засобів комунікації [Кислий, 2023].

Крім того, Р. Кислий зауважує, що впровадження великих мовних моделей пришвидшує автоматизовані мовні контакти, які можуть відбуватися без прямої участі людини-носія. У межах таких контактів машина виступає посередником між різними мовами. Цей процес може сприяти розвиткові мов, адже вони швидше запозичують нові поняття й терміни. Водночас процес загрожує втратою регіональної специфіки, діалектів та унікальних мовних особливостей [Кислий, 2023].

Таким чином, дослідження Р. Кислого вказує на новий рівень мовних контактів, у яких взаємодія відбувається вже не тільки між людьми-носіями, а й через масштабні алгоритми оброблення природної мови. Внаслідок цього пришвидшується обмін лексичними й термінологічними одиницями, але й посилюється домінування мов, які мають більший обсяг цифрових ресурсів. Незважаючи на те, що штучний інтелект прискорює процес взаємозбагачення, він одночасно може стимулювати розширення розриву між «цифрово захищеними» (мови, що широко підтримуються на технологічному рівні) і «цифрово вразливими» (малоресурсними) мовами [Кислий, 2023].

Отже, мовні контакти – це процес взаємодії двох або більше мов, що виникає в результаті соціальних, економічних, культурних чи політичних факторів і призводить до змін у структурі мов, запозичень, мовної інтерференції, а також формування нових мовних варіантів. Сучасний напрямок мовних контактів переважно скеровується від політично та економічно впливових мов до менш захищених спільнот, у той час як раніше мовні контакти нерідко визначалися локальними чинниками та могли зберігати відносний баланс. З одного боку, це сприяє швидкому обміну новими поняттями і засобами вираження, з іншого – підсилює загрозу витіснення малоресурсних мов домінантними мовами.

1.2. Визначення про запозичення

Слова іншомовного походження є одним із шляхів збагачення лексичного складу кожної мови. У різних мовах співвідношення питомих та запозичених слів не однакове – в одних їх більше, в інших менше, що пояснюється багатьма мовними та позамовними чинниками. За статисткою, станом на 2019 рік, в українській мові чужомовні слова становили близько 10 відсотків [Прокопович, 2019].

У лінгвістиці термін «запозичення» вживається у двох значеннях. По-перше, це процес перейняття мовних елементів з однієї мови (джерела) іншою (реципієнтом). По-друге, під запозиченням мають на увазі результат цього процесу – іншомовну одиницю, що увійшла до лексичного складу мови-реципієнта [Рудакова, 2015]. Як зазначав Ю. О. Жлуктенко, «запозичення» охоплює два аспекти: динаміку і новоутворений елемент [цит. за Рудакова, 2015].

Динамікою науковець називає сам процес запозичання. Тобто активне входження слова з однієї мови в іншу, адаптацію цього слова за фонетичними, граматичними та семантичними правилами мови-реципієнта. А новоутворений елемент – це результат, тобто вже засвоєне іншомовне слово, яке стало частиною лексики мови-реципієнта і не сприймається мовцями як чуже. [цит. за Рудакова, 2015].

Отже, за Ю. О. Жлуктенком, термін «запозичення» включає як динамічний етап входження іншомовного слова до мови-реципієнта, так і його статичний – іншомовну лексему, що стала повноправною одиницею мовної системи.

У сучасній лінгвістиці усе частіше пропонується чітко розмежовувати поняття «запозичання» (процес) та «запозичення» (результат). Деякі дослідники наголошують, що надмірне узагальнення обох аспектів під одним терміном може спричиняти плутанину й ускладнювати методологічну оцінку нових запозичень [Haspelmath, 2016].

Поняття «запозичання» охоплює передусім процесуальний бік явища – це процес безпосереднього перенесення слів чи інших мовних одиниць із чужомовного середовища в українське, а також початкова стадія їхньої фонетичної, морфологічної та семантичної адаптації [Несторенко, 2016]. Згідно з такими підходами, запозичання завжди відбувається під впливом певних позамовних чинників – економічних, політичних, культурних, що визначають інтенсивність і спрямованість міжмовних контактів. Зокрема, у працях останніх років наголошується, що швидкість запозичання суттєво зростає за умов активних міжнародних зв'язків і глобальних інформаційних потоків.

Натомість «запозичення» розглядається як результативна складова процесу міжмовної взаємодії. На цій стадії вже йдеться про іншомовні елементи, які остаточно «вбудувалися» у лексико-семантичну та граматичну систему мови [Гладка, 2015]. Більше того, дослідники зазначають, що запозичення іноді виконує функцію соціального маркера, слугуючи індикатором належності до певної групи (молодіжної, професійної тощо) або до глобалізованого середовища [Al Tamimi, Lisun, 2024].

На важливість розділення процесу (запозичання) та його результату (запозичення) звертають увагу й автори, які аналізують вплив глобалізаційних тенденцій на українську мову. Ю. В. Крапива і О. В. Медведь наголошують, що міжнародні конференції, активна публічна комунікація, поширення мас-медіа та розвиток цифрових технологій прискорюють процес запозичання переважно англомовної лексики [Крапива, Медведь, 2024].

Сучасні мовознавці переконані, що запозичення – це не просто механічне копіювання, а складний процес адаптації слова у новій мовній системі. Українська дослідниця Т. М. Рудакова стверджує, що запозичене слово проходить етап освоєння, воно пристосовується фонетично, граматично і семантично, набуваючи властивостей питомої лексики [Рудакова, 2015].

Такої самої думки дотримуються провідні сучасні лінгвісти М. Гаспельмат і У. Тадмор. Дослідники вважають, що лише після адаптації слово може сприйматися носіями мови-реципієнта як своє, тобто мати статус повноцінного

запозичення [Haspelmath, Tadmor, 2016]. З подібною позицією виступає Е. Зеннер і Г. Крістіансен, які трактують запозичення як когнітивно-мовленнєвий процес інтеграції іншомовної одиниці в мовну картину світу мовців [Zenner, Kristiansen, 2018].

Американський лінгвіст Д. Вінфорд розглядає запозичення як результат міжмовної взаємодії, зумовлений соціолінгвістичними обставинами та рівнем білінгвізму. Науковець наполягає на тому, що запозичення – це не механічне перенесення слова, а складний процес адаптації, який залежить від ступеня інтеграції слова до системи мови-реципієнта. Д. Вінфорд також пропонує класифікацію запозичень на основі ступеня зміни слова при переході з однієї мови до іншої [Winford, 2010].

Дослідник виокремлює три основні типи:

1. Запозичення (loanwords) – слова, що переходять до мови-реципієнта зі збереженням або незначною адаптацією форми й значення (наприклад, *сканер*).

2. Кальки (loan translations) – слова або вирази, що перекладаються дослівно з мови-джерела (наприклад, *світогляд* як переклад німецького *Weltanschauung*).

3. Змішані запозичення (loan blends) – одиниці, у яких частина елементів запозичена, а частина – рідна (наприклад, *фотокартка*) [Winford, 2010].

Л. М. Архипенко запропонувала підхід до проблеми термінологічного позначення слів, перейнятих з інших мов, на основі поділу всього процесу запозичення на дві фази: I – входження, II – освоєння. Дослідниця вважає, що для першої фази процесу запозичення характерна іншомовна лексика двох типів: усі неосвоєні іншомовні слова, які ввійшли до мови внаслідок «миттєвого» запозичення (варваризми, екзотизми), і слова, які почали адаптуватися в мові-рецепторі й перебувають на початковому етапі адаптації. Друга фаза пов’язана з двома етапами освоєння іншомовних запозичень: з етапом поглибленим і етапом повної адаптації [Архипенко, 2005].

Отже, для позначення лексики, яка перебуває на цих двох етапах, використовують термін «запозичена лексика» («запозичені слова»).

Поряд із терміном «запозичені слова» в науковому обігу вживаються поняття «іншомовна лексика», «варваризми», «екзотизми» та інші.

Дослідники розмежовують поняття «іншомовна лексика» та «запозичені слова». Е. Зеннер і Г. Крістіансен вважають, що іншомовна лексика включає не лише інтегровані одиниці, але й частково інтегровані слова, що мають виражені ознаки іншомовності [Zenner, Kristiansen, 2018]. М. Гаспельмат і У. Тадмор також підтримують цю точку зору, адже іншомовна лексика представляє різний ступінь культурної адаптації [Haspelmath, Tadmor, 2016].

Серед зазначеного прошарку лексики доцільно виокремити такий шар запозичених слів як варваризми. Д. Вінфорд стверджує, що варваризми – це не просто слова з низьким ступенем асиміляції, а лексеми, які викликають певний дискомфорт у мовців через свою риси чужомовності [Winford, 2010]. Німецькі дослідники Е. Зеннер і Г. Крістіансен додають, що варваризми часто є соціолінгвістично маркованими словами, які використовуються носіями для створення специфічного, стилістичного або соціального ефекту [Zenner, Kristiansen, 2018].

Екзотизми – ще одна категорія, що виокремлюється за критерієм культурної специфіки і функціонування у мові-реципієнті. Т. М. Головач визначає екзотизми як слова, які позначають культурні реалії, що не мають відповідників у мові, яка їх запозичує, і через це зберігають оригінальну форму та значення (наприклад, *сакура, гейша*) [Головач, 2016]. Схожої думки дотримуються й зарубіжні дослідники, такі як М. Гаспельмат і У. Тадмор, які наголошують, що екзотизми переважно вживаються для збереження культурного колориту й автентичності мовних одиниць [Haspelmath, Tadmor, 2016]. Водночас, Е. Зеннер і Г. Крістіансен вводять додатковий нюанс, автори вказують, що екзотизми часто залишаються на периферії активного слововживання через їх вузьку спеціалізацію [Zenner, Kristiansen, 2018].

У випадку запозичення багатьма мовами світу є потреба згадати таке поняття як інтернаціоналізм. Інтернаціоналізми – лексеми, що запозичені багатьма мовами світу і мають спільне походження [Загнітко, 2020]. Як от,

комп'ютер. Д. Крістал зазначає, що інтернаціоналізми характеризуються високою прозорістю і легкістю запам'ятовування [Crystal, 2018].

Отже, поняття «запозичення» у сучасній лінгвістиці охоплює як процесуальну, так і результативну складову міжмовної взаємодії. Аналіз наукових джерел свідчить про необхідність чіткого розмежування понять «запозичання» та «запозичення». Такий поділ дозволяє краще простежити механізми адаптації іншомовних елементів, їх функціонування та вплив на структуру мови-реципієнта.

Висновки до розділу 1

Отже, мовні контакти є основним джерелом виникнення та поширення лексичних запозичень у будь-якій мовній системі. Їх поява зумовлена як зовнішніми факторами (політичними, економічними, культурними), так і внутрішніми потребами самої мови. Деякі науковці трактують процес запозичення як багатоступеневу адаптацію, що охоплює як проникнення слова, так і його поступове освоєння до рівня повного засвоєння носіями мови.

У ході дослідження вдалось з'ясувати, що запозичене слово на першому етапі функціонує як чужорідне – воно не завжди підлягає граматичним нормам мови-реципієнта. Під час процесу адаптації, воно інтегрується до мовної системи і з часом може втратити ознаки іншомовного походження. Саме такий механізм спостерігається в українській мові при засвоєнні запозичених одиниць.

Варто звернути увагу на розмежування понять «запозичання» і «запозичення», оскільки вони відображають різні аспекти мовних явищ: перше – процес адаптації, друге – його результат.

Також доведено, що зі зростанням ролі цифрових технологій і глобальної комунікації процес мовної інтерференції змінюється. Сьогодні значна частина

запозичень проникає в мову не через безпосередні контакти між людьми, а завдяки штучному інтелекту, цифровим платформам і мас-медіа.

РОЗДІЛ 2. ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Питомі та запозичені лексичні одиниці в українській мові

Невпинний науково-технічний прогрес, глобалізаційні впливи, війни, хвороби, релігійні конфлікти та багато інших факторів впливають на розвиток і зміни в мові. Лексичний склад української мови є результатом тривалого історичного розвитку, упродовж якого сформувався шар питомої лексики і запозичених слів.

Питома лексика української мови становить найбільший пласт її словникового складу. Вчені стверджують, що основу питомої лексики становлять слова праслов'янського, спільнослов'янського та безпосередньо українського походження, які пройшли шлях від архаїчних форм до сучасного слововживання [Гуцуляк, 2021].

У працях сучасних українських мовознавців лексичний склад трактується як відкритий, динамічний комплекс лексем, що відображає історичні, соціальні та культурні особливості розвитку мови [Бодик, Рудакова, 2021; Горбань, 2023].

Т. Лелека говорить, що лексичний склад сучасної української мови характеризується високим рівнем відкритості, що зумовлює постійне надходження нових слів [Лелека, 2016].

Отже, лексичний склад розглядається в лінгвістиці як багаторівнева система, що охоплює історично успадковану лексику і запозичення.

За визначенням Т. Гуцуляк, питомими вважаються слова, які мають власне українське або загальнослов'янське походження та не є результатом іншомовного впливу [Гуцуляк, 2021]. О. Стишов акцентує на тому, що питома лексика охоплює слова, які передають основні поняття, пов'язані з побутом, природою, родинними стосунками [Стишов, 2024].

В історії української мови виокремлюють кілька етапів становлення питомої лексики. За С. Гриценком, першим етапом є період праслов'янської єдності,

коли сформувалася спільна лексична база слов'янських мов [Гриценко, 2014]. Наступним є етап давньоруської мови, на який припадає розвиток власне українських діалектів [Гриценко, 2014]. Із XIV–XV ст. відбувається поступове формування української літературної мови на основі народних говірок [Бодик, Рудакова, 2021]. На цьому етапі активізуються внутрішньомовні процеси творення нових лексем на питомій основі [Стишов, 2024].

О. Стишов зазначає, що, незважаючи на зростання іншомовних запозичень, саме питомі лексеми залишаються основою комунікативної функції мови [Стишов, 2024].

Початковий етап запозичення лексики в українську мову пов'язаний із впливом церковнослов'янської мови, яка прийшла разом із християнством і використовувалась у богослужбовій, літературній та освітній сферах [Сімонок, 2015; Гриценко, 2014].

Лексеми церковнослов'янського походження охоплювали переважно терміни релігійного, філософського, морально-етичного змісту, а також абстрактні поняття, які не мали відповідників у побутовій лексиці [Гриценко, 2014].

З лінгвістичного погляду, церковнослов'янські запозичення мали високий ступінь адаптації. Вони засвоювалися на фонетичному, граматичному і морфологічному рівнях, хоча в окремих випадках зберігали риси мови-джерела [Сімонок, 2015]. За даними Т. Гуцуляк, багато таких лексем стали складовою активного словника і продовжують функціонувати в сучасній українській мові (наприклад: *вічний, страх, гріх, добродій*) [Гуцуляк, 2021].

Починаючи з XI–XII ст. і особливо інтенсивно в XIV–XVII ст., українська мова зазнала впливу грецької та латинської мов. Цей період збігається з поширенням церковної, юридичної, освітньої та наукової діяльності на українських землях, що перебували під впливом Візантії, а згодом – Речі Посполитої [Сімонок, 2015; Гриценко, 2014]. Серед таких лексем: *ангел, архієрей, гріх, апостол, анафема тощо.* Вони закріпилися в богословській та

літературній практиці, а частина з них трансформувалася в активну загальновживану лексику [Гуцуляк, 2021].

Латинські запозичення, натомість, почали проникати до української мови більшою мірою в пізньому середньовіччі та в добу Ренесансу, переважно через польську та безпосередньо через латиномовну освітню й правничу традицію. Лексика цього типу охоплювала сфери права (*конституція, сенат, юстиція*), науки (*регіон, аргумент, факультет*), освіти (*лекція, університет, дисципліна*) та культури (*колекція, скульптура, арена*) [Сімонок, 2015; Пономаренко, 2019].

У більшості випадків грецькі та латинські запозичення пройшли повну або часткову адаптацію, хоча окремі слова зберігають риси мови-джерела [Гриценко, 2014; Лелека, 2016, Гуцуляк, 2021].

У період XI–XVII ст., коли значна частина українських земель входила до складу Речі Посполитої, українська мова зазнала інтенсивного впливу польської [Сімонок, 2015; Гриценко, 2014; Yevdokimova, 2020]. Унаслідок цього сформувався потужний пласт полонізмів, який охопив широкі тематичні сфери, зокрема, суспільно-політичну, правову, культурну, освітню, побутову та релігійну [Yevdokimova, 2020].

Зі сфери адміністрування і права увійшли такі слова, як *урядник, позов, маєток, шляхта, сейм, депутат, мандат* [Сімонок, 2015]. До побутової лексики належать такі слова, як *пан, пані, фартух, записка* [Гуцуляк, 2021; Yevdokimova, 2020]. У культурно-освітній царині до них належать: *мораль, культура, традиція, цивілізація, манери* [Лелека, 2016; Гуцуляк, 2021; Ponomarenko, 2021]. Хоча багато з цих лексем мають латинське походження, вони були засвоєні саме через польське посередництво.

Також у формуванні іншомовного шару української лексики виділяють слова тюркського походження, зокрема з турецької та кримськотатарської мов [Сімонок, 2015; Русанівський, 2001].

Серед тюркських лексем, що увійшли до української мови, можна назвати такі слова, як *кавун, сарай, гарбуз* [Ящук, 2004; Гуцуляк, 2021]. Більшість цих слів збереглися в розмовному або діалектному вжитку, частина лексем

інтегрувалася до літературної мови та не сприймається як запозичення [Русанівський, 2001].

Дослідники виокремлюють низку мов, які протягом XIX–XX століть мали тривалий і цілеспрямований вплив на українську мову. Зокрема, німецькі лексичні запозичення почали активно проникати в українську мову в XIX столітті, зокрема через посередництво польської та чеської мов, а також завдяки культурному впливу Австро-Угорщини на західноукраїнські землі [Гриценко, 2014; Сімонок, 2015; Гуцуляк, 2021].

Як зазначає В. Сімонок, значну частину таких запозичень становлять терміни військової, технічної та адміністративної сфер (наприклад, *штафет, лямус, штурм*) [Сімонок, 2015]. Л. Архипенко зазначає, що німецькі лексеми зазнавали глибокої фонетичної та морфологічної адаптації, що свідчить про їх міцне укорінення в українському лексиконі [Архипенко, 2005].

Французькі лексичні запозичення тісно пов’язані з розвитком європейської культури, моди, мистецтва та політики. Як зауважує О. Стишов, лексеми французького походження характеризувалися високим рівнем культурного престижу, що сприяло їхньому активному проникненню в український лексикон [Стишов, 2024].

За спостереженнями Т. Лелеки, французькі слова активно функціонували в мові початку XX століття. Вживання таких лексем, як *жест, антураж, турне, революція,* поступово набуло нормативного статусу в літературній мові [Лелека, 2016].

Отже, у словниковому складі української мови переважає питома лексика. Проте значна частина запозичень увійшла до складу української мови. Деякі іншомовні слова адаптувалися і більше не сприймаються як запозичені, але залишаються й ті одиниці, які не пройшли етапу адаптації.

2.2. Запозичення з англійської мови

В умовах посиленої міжмовної взаємодії англійська мова виконує роль глобального засобу комунікації, що призводить до її впливу на інші мовні системи, зокрема українську [Битківська, Ткачівська, 2022].

Активне проникнення англіцизмів у сучасну українську мову є наслідком глобалізаційних процесів, інтенсивного міжнародного спілкування, технологічного розвитку й інформаційної відкритості суспільства. Значне розширення сфер уживання англіцизмів, зумовлене потребою в найменуванні нових понять, що виникли внаслідок суспільних трансформацій [Нагорна, 2016].

За словами Є. С. Решетняк, О. Т. Тимчук, І. Е. Сніховської англіцизми стали відповіддю на потребу в найменуванні понять, що не мають питомих відповідників в українській мові [Решетняк, Тимчук, Сніховська, 2024].

Згідно з дослідженням О. Берладин і В. Грабовця, вплив англійської мови є невід'ємною складовою глобалізаційних процесів, який створює нові можливості для міжкультурної комунікації [Берладин, Грабовець, 2024].

На думку Я. Битківської і М. Ткачівської, сучасна мовна ситуація в Україні формується під впливом двох полярних векторів. З одного боку – це прагнення до збереження мовної ідентичності, а з іншого – адаптація мовної системи до нових соціальних і комунікативних реалій, зумовлених глобалізаційними процесами, серед яких панує англійська мова [Битківська, Ткачівська, 2022]. Таким чином, англіцизми активно входять до лексичної системи української мови у деяких випадках навіть без етапу адаптації.

Інтенсивне проникнення англомовної лексики в українську мову охоплює низку функціонально-комунікативних сфер. Є. Решетняк, О. Тимчук та І. Сніховська вважають, що провідними є сфери інформаційних технологій, бізнесу, культури, спорту, медіа, а також політики й освіти. Автори наголошують, що найбільш активно англіцизми функціонують у

термінологічному пласті лексики, що пов’язаний із науково-технічним розвитком [Решетняк, Тимчук, Сніховська, 2025]. До прикладу, у сфері інформаційних технологій широко вживаними стали одиниці *сервер, браузер, апдейт, апгрейд, логін.*

У галузі бізнесу й маркетингу англіцизми відображають специфіку глобалізованої економіки. Як зазначають О. Берладин і В. Грабовець, у діловому дискурсі переважає лексика типу *менеджер, бренд, стартап, кейс, офіс*, що часто використовується навіть у побутовому мовленні [Берладин, Грабовець, 2024]. Дослідники наголошують на семантичному розширенні окремих лексем. Наприклад, *кейс* в українському варіанті трактується не лише як «справа» або «випадок», а як «ситуаційне завдання», що часто використовується у сфері бізнес-освіти.

О. Саприкіна, Л. Заводна та М. Мазурок детально аналізують мову музики, телебачення, соціальних мереж і шоу-бізнесу. Авторки зазначають, що у цій сфері англіцизми виконують експресивно-стилістичну функцію, і надають мовленню молодіжного забарвлення. Характерними прикладами є *лайфстайл, стрімер, хейтити, трейлер, фан, квест, хайп*, що формують нову комунікативну норму у сфері розваг і дозвілля [Саприкіна, Заводна, Мазурок, 2024].

Детально на вплив англіцизмів у сфері молодіжному сленгу звертає увагу О. Беспала. Дослідниця стверджує, що такі одиниці, як *лайкати, репостити, банити, флексити, краш, крінж, інфлюенсер*, засвідчують тенденцію до морфологічної адаптації (переважно через суфіксацію) і творення похідних слів [Беспала, 2014]. Я. Битківська і М. Ткачівська відзначають, що англіцизми виконують функцію соціального маркера у молодіжній мовній практиці. Примітно, що до сленгових інновацій вони зараховують такі слова, як *агрити (злити), рофлити (сміятися), фолловити (підписатися)* [Битківська, Ткачівська, 2022].

Також англіцизми закріпилися у сфері спорту. За спостереженнями О. Дьолог, лексеми *фітнес, кросфіт, бодібілдинг, спринт, воркаут* є вже

звичними і не мають повноцінних стилістично нейтральних українських еквівалентів [Дьолог, 2020].

У сфері освіти та науки англіцизми з'являються переважно через міжнародні конференції, академічні мобільні проєкти, технології дистанційного навчання. Як зазначають І. Блинова та В. Давиденко, такі одиниці, як *тренінг, воркшоп, лайфхак, вебінар, спікер* поширюються через цифрові термінології та документообіг [Blynova, Davydenko, 2021].

Значна кількість англіцизмів, що стосуються освітньої сфери увійшла в українську мову під час вимушеної зміни форм навчального процесу, зокрема дистанційного навчання. Наприклад, *чат, дедлайн, ментор, лінк, фідбек, модератор, гейміфікація, нетворкінг* – це лексеми, що активно вживаються під час онлайн-навчання, адже описують нові реалії освітнього процесу, що пов'язані з використанням технологій [Чорний, Чорна, 2024].

Л. Архипенко наголошує на тому, що англійська мова стала універсальним інструментом академічної комунікації, що обумовлює проникнення англіцизмів у мову науки й освіти. Дослідниця зазначає, що англійська мова виконує роль лінгва франка в глобальному освітньому просторі, оскільки понад 70% наукових публікацій здійснюються саме цією мовою. Як наслідок, відбувається перенесення термінології у вітчизняний освітній дискурс без попередньої адаптації [Архипенко, 2005]

У дослідженні О. Берладин і В. Грабовця зазначено, що поширення англіцизмів в українському науковому й професійному середовищі частково зумовлене прагненням мовців продемонструвати власну ерудованість, обізнаність у сфері міжнародної термінології [Берладин, Грабовець, 2024].

Англіцизми, які функціонують в українській мові, класифікують за рівнем їхньої інтеграції в мовну систему. Така класифікація ґрунтується на сукупності фонетичних, графічних, морфологічних і семантичних ознак, що виявляються у процесі засвоєння іншомовних одиниць. У працях А. Марченка, О. Чорного і В. Чорної, а також Л. Архипенко простежується поділ англіцизмів на повністю

адаптовані, частково адаптовані й неадаптовані одиниці [Марченко, 2023; Чорний, Чорна, 2024; Архипенко, 2005].

До повністю адаптованих лексем належать іншомовні слова, які не лише гармонійно поєднуються із фонетичними й графічними нормами української мови, а й повністю відповідають її морфологічній системі. Такі одиниці активно відмінюються, підлягають узгодженню, використовуються у фаховому та загальному мовленні, часто не сприймаються мовцями як запозичення. До прикладу, слова *футбол*, *фільм*, *реклама*, *бюджет* [Марченко, 2023].

Частково адаптовані англіцизми відрізняються тим, що зберігають деякі риси мови-джерела, насамперед у вимові, написанні або семантиці, проте частково пристосовуються до української мовної системи. Ці слова можуть зазнавати морфологічного освоєння (наприклад, відмінюватися або входити до дієслівної системи), однак у багатьох випадках залишаються нестандартними з погляду орфоепії або словотвірної структури. О. Чорний і В. Чорна зараховують до цієї групи такі лексеми, як *бренд, дрон*, що активно функціонують у цифровому та медіадискурсі [Чорний, Чорна, 2024].

У свою чергу, неадаптовані англіцизми не підпорядковуються граматичним нормам української мови, а залишаються інваріантними щодо написання або вживаються латиною. Така ситуація зумовлена стислими термінами засвоєння і низьким рівнем усталеності в мовному середовищі. Наприклад, такі слова як *Zoom, e-mail, Wi-Fi, performance*, які залишаються графічно та фонетично наближеними до англійських оригіналів [Павелків, 2023; Архипенко, 2022].

Значна частина дослідників констатує стрімке зростання англомовного лексичного компонента в українському публічному, освітньому і цифровому дискурсі, що є наслідком глобалізаційних процесів, домінування англійської у сфері технологій, медіа та наукової комунікації [Берладин, Грабовець, 2024; Чорний, Чорна, 2024; Павелків, 2023].

І. Фаріон застерігає, що масове засвоєння запозичених слів, особливо без адаптації, може призвести до витіснення питомого словникового фонду і зниження функціонального статусу української мови в ключових сферах життя

[Фаріон, 2023]. О. Шестакова звертає увагу на необхідність розрізняти функціонально виправдане запозичення, безсистемне і стилістично непрозоре перенесення лексики, що не супроводжується потребою мовців [Шестакова, 2018].

Науковці, які поділяють цей підхід, стверджують, що надмірна залежність від англійських термінів може посилити домінування англійської мови у свідомості мовців, особливо молодого покоління, що загрожує поступовому витісненню українських відповідників [Беспала, 2014].

Водночас, Є. Решетняк, О. Тимчук, І. Сніховська, О. Саприкіна й Л. Заводна, М. Мазурок наголошують на перевагах поміркованої інтеграції англіцизмів у мовну систему. На їхню думку, нові лексеми, які приходять разом із технологіями, освітніми й культурними змінами, сприяють модернізації української мови, збагачують її словниковий запас і дають змогу адекватно відображати нову реальність [Решетняк, Тимчук, Сніховська, 2025; Саприкіна, Заводна, Мазурок, 2024]. Крім того, фахівці відзначають, що багато англіцизмів уже перебувають у процесі адаптації, що свідчить про активне включення їх до системи української мови [Битківська, Ткачівська, 2022].

Отже, англіцизми активно проникають у склад української мови та збагачують її. Проте залишається загроза витіснення питомих українських слів через надмірне вживання запозичень, відсутність процесу адаптації деяких лексем, а також через безсистемне запозичення іншомовної лексики без урахування мовної доцільності, стилістичної відповідності та наявності повноцінних українських відповідників.

Надмірне вживання англіцизмів може призвести до поступового розмивання мовної самобутності. З огляду на це, запозичення доцільно використовувати лише тоді, коли без них справді важко обійтися. Паралельно необхідно підтримувати розвиток і вживання українських слів, аби зберігати мовну рівновагу і забезпечити розвиток державної мови в умовах відкритого інформаційного середовища.

Висновки до розділу 2

Лексичний склад української мови формується під впливом як внутрішньомовних процесів, так і міжмовної взаємодії, що відображає історичну зміну суспільно-культурних орієнтирів. Питома лексика становить основу мовної системи, проте запозичення істотно розширюють словниковий запас і сприяють оновленню мовних засобів. В історичній перспективі українська мова запозичувала лексику з церковнослов'янської, грецької, латинської, польської, тюркської, німецької, французької та інших мов. Ці запозичення пройшли різні етапи адаптації – від часткового освоєння до повного інтегрування в мовну систему.

Особливого поширення набуло засвоєння англіцизмів упродовж останніх десятиліть. Англійська мова, яка домінує в технічному, освітньому, інформаційному та молодіжному середовищах, постачає в українську мову велику кількість нових термінів, що не мали відповідників раніше. Частина цих слів уже пройшла адаптацію, інші зберігають чужомовні риси. Помітною є тенденція до стилістичної маркованості англіцизмів у молодіжному сленгу, професійній термінології та діловому мовленні.

Водночас активне вживання англомовних слів провокує дискусії щодо мовної доцільності, оскільки надмірна кількість неадаптованих запозичень може спричинити витіснення питомих слів. Баланс між відкритістю до нових лексичних одиниць і збереженням мовної самобутності залишається актуальним завданням для мовної політики та культури мовлення.

Досвід української мови свідчить про її здатність поєднувати внутрішню самобутність із відкритістю до лексичних новацій, однак саме поміркованість і функціональна виправданість повинні бути визначальними критеріями щодо запозичень у сучасному мовленні.

РОЗДІЛ 3. АНГЛІЦИЗМИ В ЦИФРОВОМУ СПІЛКУВАННІ УКРАЇНЦІВ

3.1. Специфіка цифрового спілкування

Сучасний етап розвитку української мови відбувається під впливом глобалізації, цифрових технологій і спілкування між різними культурами. Усе це помітно змінює нашу мову. Інтернет як універсальний простір соціальної взаємодії спричинив появу нових форм мовлення, нових жанрів і моделей поведінки, що відрізняються від традиційних усної та писемної комунікації [Гудима, 2021; Чередник, 2017; Козинець, 2016]. Водночас саме цифрове середовище стало одним із головних каналів поширення англійських запозичень, які сьогодні активно функціонують у повсякденному мовленні користувачів соціальних мереж, месенджерів і цифрових медіа.

Л. А. Чередник зазначає, що комунікація як продукт людської життєдіяльності має давню історію. Особливості етикету й культури спілкування зафіксовані ще у давніх пам’ятках, серед яких можна назвати давньогрецьку історичну прозу Геродота, «Повчання» Володимира Мономаха, «Духовний регламент» Феофана Прокоповича, трактати Г. Сковороди та інші [Чередник, 2017].

Поширення цифрових засобів комунікації спричинило появу нових моделей взаємодії між людьми, які здійснюються у віртуальному просторі та мають власні норми, обмеження й можливості [Андрійченко, Близнюк, Майстренко, 2021]. Ж. О. Андрійченко, Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко стверджують, що цифрові комунікації є важливим елементом цифрової культури та мережевого етикету, який регулює поведінку користувачів у віртуальному середовищі [Андрійченко, Близнюк, Майстренко, 2021].

У сучасних наукових дослідженнях терміни «цифрове спілкування» (digital communication) та «онлайн-спілкування» (online communication) дедалі частіше

інтерпретуються як взаємозамінні або такі, що позначають одну й ту ж комунікативну реальність.

М. Ель-Астал та Х. Ель-Юсеф визначають цифрову комунікацію як взаємодію між учасниками спілкування через цифрові канали (електронна пошта, онлайн-платформи, месенджери). Учасники обмінюються повідомленнями, які доступні широкій аудиторії та забезпечують швидкий зворотний зв'язок [El-Astal, El-Youssef, 2025]. Науковці пов'язують цифрове спілкування з мережевим середовищем, де відбувається передавання інформації через інтернет-платформи, соціальні мережі та інші цифрові канали. Дослідники стверджують, що термін «цифрове спілкування» (digital communication) узагальнює різні форми комунікації. Це інтернет-комунікація, онлайн-комунікація та комунікація в соціальних мережах, тобто всі форми взаємодії, які підтримують цифрові технології [El-Astal & El-Youssef, 2025]. Отже, онлайн-спілкування становить різновид цифрової комунікації, оскільки онлайн-середовище забезпечує доступність і швидкий обмін інформацією.

У дослідженні П. Шлобінські цифрове спілкування трактується як закономірний наслідок загальної тенденції до диджиталізації сучасного суспільства. Автор наголошує, що саме розвиток мережевих технологій, зокрема мобільного Інтернету, платформ і додатків для миттєвих повідомлень, зумовив формування нових типів соціальних взаємодій, які відбуваються винятково в онлайн-просторі [Schlobinski, 2020].

Науковець наголошує, що сучасна комунікація характеризується постійним зв'язком між людьми через інтернет і безперервною доступністю інформаційного обміну в цифровому середовищі [Schlobinski, 2020]. Такі умови формують нові комунікативні моделі, які раніше були неможливими поза межами фізичного контакту: підтримання соціальних зав'язків через месенджери, взаємодія у віртуальних спільнотах, створення та підтримка цифрової ідентичності, а також використання символічних форм соціальної підтримки (лайки, реакції, коментарі тощо). П. Шлобінскі зазначає, що такі практики не просто копіюють традиційні форми спілкування, а створюють

нову, самостійну соціальну реальність, у межах якої комунікація стає постійною, мобільною та частково відокремленою від фізичного простору співрозмовників [Schlobinski, 2020].

Цифрове спілкування та онлайн-спілкування можуть вважатися тотожними поняттями, оскільки «digital communication» у наукових дослідженнях визначається через онлайн-взаємодію в Інтернет-середовищі й охоплює всі її комунікативні форми.

На відміну від традиційної усної комунікації, яка характеризується спонтанністю, ситуативністю та ефемерністю, онлайн-взаємодія має одночасно спонтанний і фіксований характер. Повідомлення створюються швидко, часто без редагування, але при цьому залишаються зафіксованими у цифровому просторі [Козинець, 2016; Кислюк, 2017]. Така подвійність: синхронна швидкість реакції та асинхронна можливість збереження формують нову динаміку комунікативного акту, де часові межі між висловлюванням і сприйняттям можуть бути розмитими. Це зумовлює поєднання властивостей усного мовлення (діалогічність, емоційність, колоквіальність) і письмового (структурованість, фіксація, редагованість) [Ніколаєва, 2019; Стойка, Попович, Пітьовка, 2024].

Онлайн-комунікація включає в себе текст, емодзі, GIF-анімацію, фото, аудіо, відео, гіперпосилання, що робить її багатовимірною [Чередник, 2017; Перцева, Боровець, 2019]. У свою чергу усна мова передає невербальні сигнали через інтонацію, жести, міміку.

Ще однією суттєвою відмінністю є специфіка адресації. У цифровому просторі комунікативний акт може бути спрямований як до конкретної особи, так і до невизначено широкої аудиторії. Таким чином, межі між приватною та публічною сферою розмиваються. Якщо традиційна письмова форма має чітко визначеного адресата (лист, офіційний документ), а усна – відбувається в межах безпосередньої взаємодії, то онлайн-комунікація охоплює потенційно необмежене коло реципієнтів [Чередник, 2017; Перцева, Боровець, 2019].

Важливою рисою онлайн-комунікації є варіативність мовних норм. Якщо традиційне письмо передбачає дотримання орфографічних і стилістичних стандартів, то онлайн-спілкування характеризується підвищеною толерантністю до мовних девіацій, появою нових графічних засобів (емодзі, символи, скорочення), активним використанням англіцизмів і запозичень [Кислюк, 2017; Козинець, 2016].

Онлайн-комунікація є спонтанною, неформальною, позбавленою редакційного контролю, тому користувачі вільно змішують мовні коди, утворюючи гібридні форми *(«залогінитись», «апдейт», «постити», «захейтити»)* [Чередник, 2017; Кислюк, 2017].

Феномен інтенсивного проникнення англіцизмів у цифрове мовне середовище зумовлений комплексом соціолінгвістичних, культурних і технологічних чинників, що відображають глобалізаційні процеси, міжнародну роль англійської мови та специфіку комунікації в інтернет-просторі. У сучасному українському медіа- та онлайн-середовищі англіцизми виконують не лише номінативну, а й стилістичну, експресивну, ідентифікаційну функції [Кислюк, 2017; Козинець, 2016; Чередник, 2017].

Поширення англіцизмів у цифровій комунікації пов’язане з глобалізаційним статусом англійської мови, яка виконує роль універсального комунікативного коду у сфері технологій, науки, бізнесу та медіа [Кислюк, 2017]. Оскільки переважна більшість цифрових платформ, програмних продуктів, соціальних мереж і мобільних застосунків походить із англомовного середовища, користувачі сприймають англійські терміни як первинні номінації для нових понять. Українські відповідники або відсутні, або з’являються пізніше, що зумовлює випереджальний характер запозичень (*«чат», «пост», «лайк», «скролити», «стрім», «сторіс»* тощо) [Козинець, 2016; Чередник, 2017].

Наукові дослідження доводять, що соціальні медіа формують специфічний реєстр мови, зорієнтований на особистісну комунікацію, повсякденність і емоційність. Аналіз лексичного складу повідомлень у мережах порівняно з традиційними корпусами показав, що мова онлайн-спілкування відрізняється

підвищеною частотою вживання лексем, пов’язаних із близькими, повсякденним життям і почуттями [Herdagdelen, Marelli, 2016].

Іншою визначальною характеристикою онлайн-комунікації є її архівність і відкритість до повторного використання. Повідомлення можуть бути процитовані, поширені або інтерпретовані, що створює безперервний цикл міжособистісної взаємодії. На відміну від усного висловлювання, яке зникає після завершення контакту, або письмового, яке зберігається в стабільному вигляді, цифрове повідомлення перебуває у стані постійної циркуляції, що зумовлює особливу соціальну динаміку спілкування [Гудима, 2022; Чередник, 2017].

Отже, цифрове спілкування є новим етапом розвитку мовленнєвої діяльності, що має риси традиційних форм спілкування, але створює власну систему норм, жанрів і способів вираження. Вона поєднує інтерактивність, швидкість і публічність. На відміну від традиційних усних і письмових форм, цифрове спілкування виступає водночас динамічним, фіксованим і соціально маркованим феноменом [Юрченко, 2025].

3.2. Аналіз прикладів вживання англіцизмів у вайбер-каналах для батьків і вчителів

У процесі вивчення функціонування англіцизмів у сучасному цифровому спілкуванні українців було проаналізовано матеріали вайбер-каналів «Школа_інфо» та «Шлях батьківства» (попередня назва «ЮНІСЕФ: спільнота для батьків»), які орієнтовані на батьків, учнів, вчителів і широку освітню аудиторію. Контент указаних каналів демонструє тенденцію до активного впровадження англомовних запозичень. Методом суцільної вибірки було опрацьовано 1300 повідомлень.

З метою системного аналізу знайдені приклади було згруповано за тематичними ознаками, що дозволило простежити особливості вживання,

ступінь адаптації та функціональне навантаження кожної групи. Ураховуючи зазначені тематичні ознаки, запропоновано таку категоризацію: 1) англіцизми соціально-комунікативної сфери; 2) англіцизми сфери медіа та соціальних мереж; 3) англіцизми розмовно-побутової сфери; 4) англіцизми цифрової освітньої сфери.

До групи **англіцизмів соціально-комунікативної сфери** належать лексеми *дедлайн, фідбек, кейс, ментор, грант, soft skills, амбасадор*, які активно функціонують у сучасному цифровому спілкуванні українців (див. рис. 3.1). У контексті досліджуваних повідомлень ці одиниці вживаються для позначення професійних понять, організації процесів і ролей учасників комунікації, зокрема таких, як «*отримати грант*», «*обговорення реальних кейсів*», «*вчителі-ментори*», «*розвиток soft skills*», «*фідбек учителя*», «*актуальні дедлайни*».

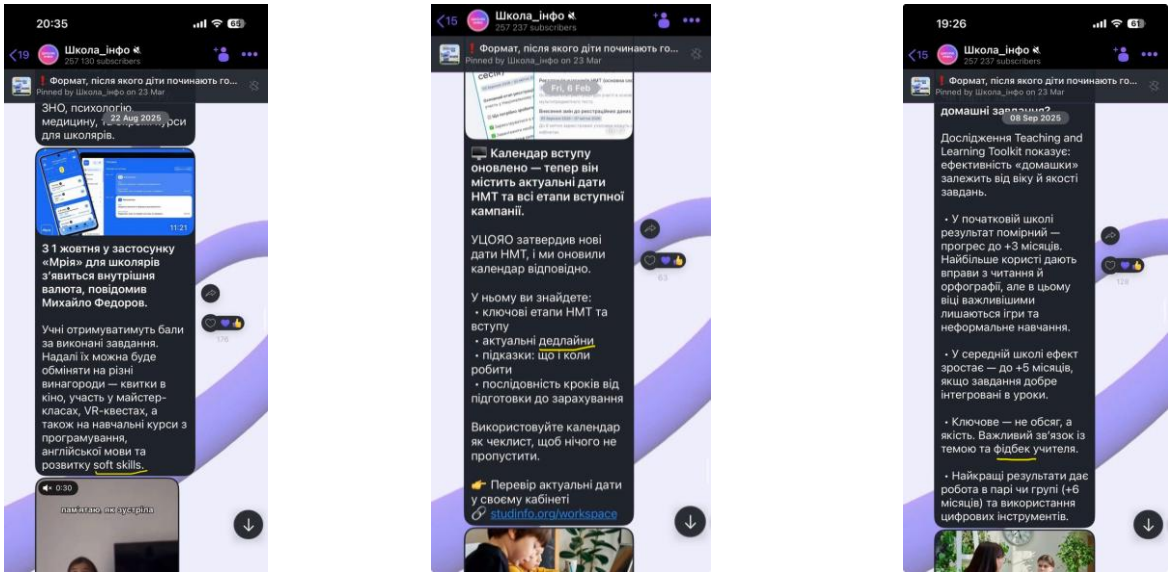

Рис. 3.1.

Приклади використання англіцизмів соціально-комунікативної сфери

Більшість вищезгаданих слів є прямими запозиченнями з англійської мови та належать до частково адаптованих англіцизмів, оскільки передані кирилицею, функціонують як іменники чоловічого роду, відмінюються й утворюють

словосполучення відповідно до норм української мови. Водночас лексема «*soft skills*» зберігає оригінальне написання латиницею та виступає як неадаптований англіцизм, що функціонує у вигляді цілісної іншомовної одиниці. Паралельне використання форм типу «*soft skills*» і «*скіли*» свідчить про різні ступені адаптації англіцизмів у сучасному цифровому спілкуванні та демонструє процес їх поступової інтеграції в українську мовну систему. Окремі з виявлених англіцизмів демонструють виразну словотвірну активність у сучасному українському мовленні, що свідчить про їх поступову інтеграцію в мовну систему. Зокрема, на базі запозичених основ формуються нові одиниці за допомогою українських словотвірних моделей. Так, лексема «*скіли*» функціонує як форма множини від запозиченого «*скіл*», а від «*ментор*» утворюється похідне слово «*менторство*».

На рівні мовної адаптації зазначені вище англіцизми виявляють графічну та морфологічну інтеграцію, тоді як їхня семантика здебільшого зберігає зв'язок із вихідною мовою. Причинами їх активного вживання є потреба називати нові або специфічні явища сучасного комунікативного середовища, вплив інформаційного простору, а також прагнення до мовної економії, оскільки більшість цих лексем є коротшими за українські відповідники.

За функціональною приналежністю розглянуті одиниці виконують передусім номінативну і соціально-ідентифікаційну функції. У більшості випадків для англіцизмів існують українські відповідники, як-от *«термін виконання» (дедлайн), «відгук» (фідбек), «випадок»* або *«приклад» (кейс), «наставник» (ментор), «м'які навички» (soft skills), «представник»* або *«посол бренду» (амбасадор)*, однак їх уживання часто зумовлене поширеністю у професійному середовищі та сприймається як більш сучасне й зручне.

До групи **англіцизмів сфери медіа та соціальних мереж** належать лексеми *фейк, мем, донат, хейтер, діпфейк,* які відображають специфіку інтернет-культури й медійного середовища (див. рис. 3.2). У досліджуваних повідомленнях ці одиниці вживаються для позначення явищ цифрової

взаємодії, зокрема: *«уникати фейків», «смішні меми», «зробити донат», «інтернет-хейтери», «створення діпфейків»*.

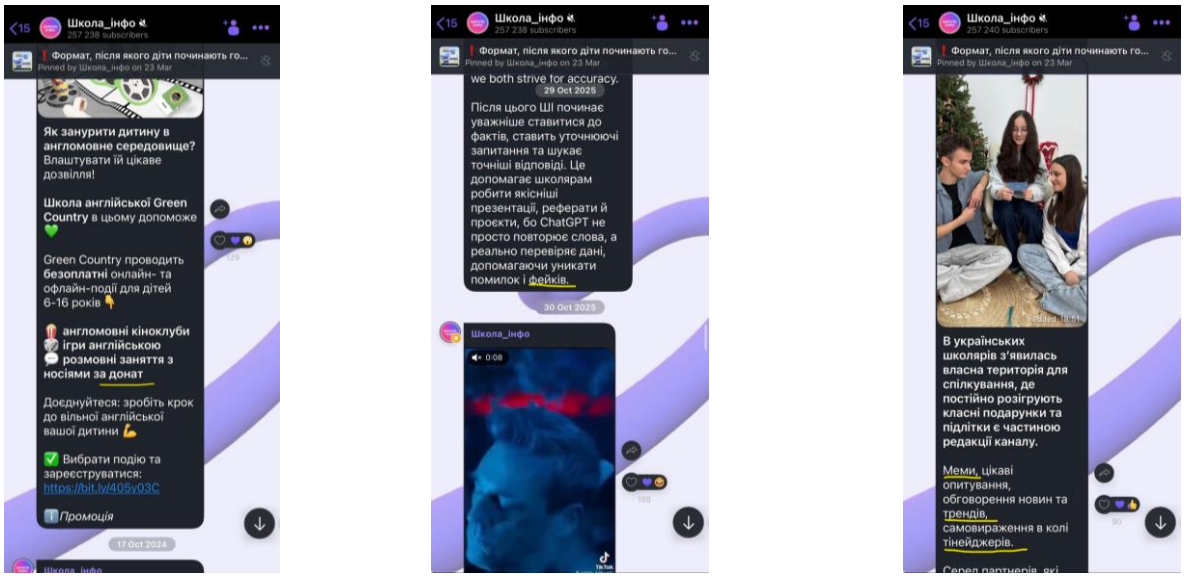

Рис. 3.2.

Приклади використання англіцизмів сфери медіа та соціальних мереж

Усі зазначені лексеми є прямими лексичними запозиченнями з англійської мови, при цьому більшість із них належить до частково адаптованих англіцизмів, оскільки передані кирилицею, функціонують як іменники та підпорядковуються граматичним нормам української мови. Водночас лексема *діпфейк* є новітнім запозиченням, яке перебуває на етапі активного засвоєння й демонструє складніший рівень інтеграції. У досліджуваних повідомленнях зазначена лексема використовується для позначення штучно створеного або зміненого за допомогою цифрових технологій аудіовізуального матеріалу, що імітує реальність і може вводити в оману. За типом це пряме лексичне запозичення, утворене шляхом поєднання двох англійських основ (deep і fake), яке в українській мові функціонує як цілісна одиниця. За ступенем адаптації лексема належить до частково адаптованих англіцизмів, адже вона передана кирилицею, функціонує як іменник чоловічого роду, може відмінюватися,

однак зберігає іншомовну структуру та не має повністю усталених словотвірних варіантів.

Окремі з досліджених англіцизмів виявляють словотвірну активність, що свідчить про їх адаптацію, зокрема від лексеми «*мем*» утворюється похідна форма «*мемчик*», яка надає висловлюванню експресивного забарвлення. На рівні мовної адаптації ці одиниці демонструють графічну та морфологічну інтеграцію, тоді як їхня семантика здебільшого зберігає зв'язок із вихідною мовою. Причинами їх активного вживання є розвиток інтернет-комунікації, поширення соціальних мереж, а також прагнення до мовної економії, оскільки такі лексеми, як «*фейк*» чи «*донат*», є коротшими за українські відповідники на зразок «*неправдива інформація*» або «*благодійний внесок*».

У проаналізованих повідомленнях поряд із загальновживаними англіцизмами сфери медіа та соціальних мереж активно функціонують власні назви іншомовного походження, зокрема *TikTok, Instagram, Facebook, Telegram, Google, Roblox, Minecraft, YouTube*, які позначають цифрові платформи, сервіси та онлайн-середовища. У контексті вони вживаються для конкретизації джерел інформації, способів комунікації або видів діяльності. Наприклад, *«переглянути відео на YouTube», «контент із TikTok», «спілкування в Instagram»*.

Зазначені одиниці є прямими лексичними запозиченнями, однак належать до неадаптованих або частково адаптованих англіцизмів залежно від форми їх уживання. У вихідному вигляді вони зберігають латинську графіку (*Zoom, TikTok, Instagram, Telegram, Facebook, YouTube*), не відмінюються та функціонують як незмінювані власні назви. Водночас у досліджуваних повідомленнях зафіксовано їх варіативні адаптовані форми, зокрема *«Інстаграм», «Інста», «Фейсбук», «Ютуб», «ТікТок»*, що свідчить про активний процес їх графічної, фонетичної та частково морфологічної інтеграції в українську мову. Такі форми передають іншомовні назви засобами української графіки, узгоджуються з орфоепічними нормами та можуть відмінюватися (*інстаграму, фейсбуком, в ютубі*) [Український правопис, 2026, с. 75-76].

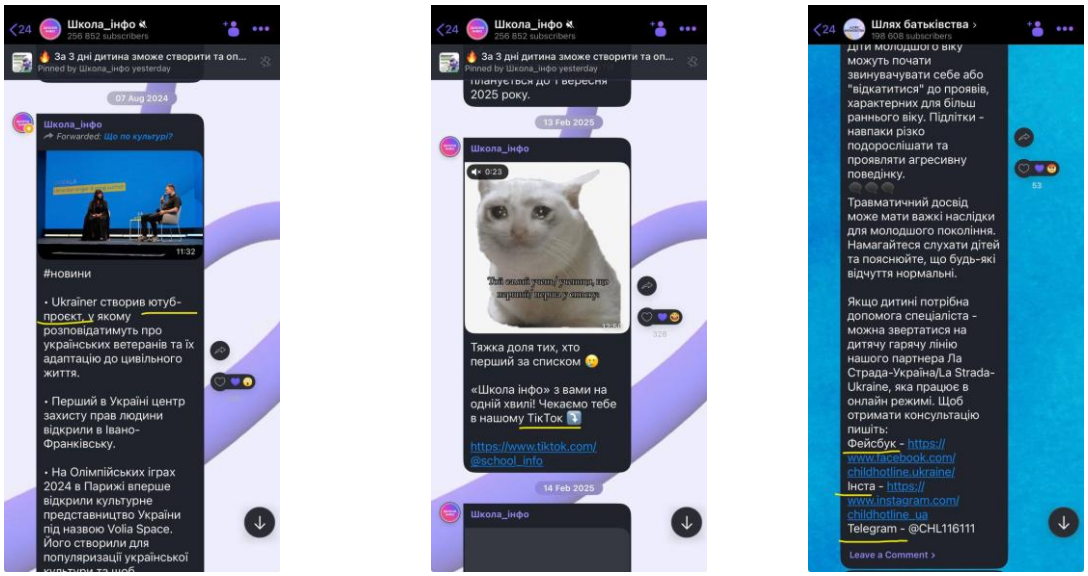

Рис. 3.3.

Приклади використання англомовних власних назв у сфері медіа та соціальних мереж

Особливу увагу привертає скорочена форма «*Інста*» (див. рис. 3.3), яка є результатом словотвірної адаптації шляхом усічення основи. Така форма функціонує як окрема лексична одиниця з розмовним стилістичним забарвленням і свідчить про подальший етап освоєння іншомовного слова в мовленні. Таким чином, у мовленні функціонують різні форми цих слів, які варіюються від неадаптованих до частково й майже повністю адаптованих.

На рівні мовної інтеграції зазначені власні назви демонструють поєднання графічної, фонетичної, морфологічної та словотвірної адаптації. Причинами їх активного вживання є глобальний характер цифрових платформ, відсутність українських відповідників, а також висока частотність уживання в повсякденному спілкуванні. У функціональному аспекті досліджувані одиниці виконують передусім номінативну та ідентифікаційну функції, оскільки точно позначають конкретні сервіси та орієнтують адресата в інформаційному просторі, а також можуть реалізовувати стилістичну та соціально-ідентифікаційну функції. Наприклад, використання форм типу «*Інста*»

сигналізує неформальність спілкування та належність мовця до молодіжної або медіаактивної спільноти.

Аналіз уживання власних назв англомовного походження засвідчує їх активне функціонування в сучасному цифровому комунікативному просторі та поступовий перехід від неадаптованих форм до частково й повністю інтегрованих одиниць, що підтверджує вплив цифровізації та глобалізаційних процесів на розвиток української мови.

До групи **англіцизмів розмовно-побутової сфери** належать лексеми *смартфон, гаджет, шопінг, тинейджер, тренд* (див. рис. 3.4). У проаналізованих повідомленнях ці одиниці вживаються для позначення предметів, явищ і характеристик сучасного життя, зокрема *«користуватися смартфоном», «вимикайте гаджети», «бездумний шопінг», «натхненні трендом», «сучасні тинейджери»*.

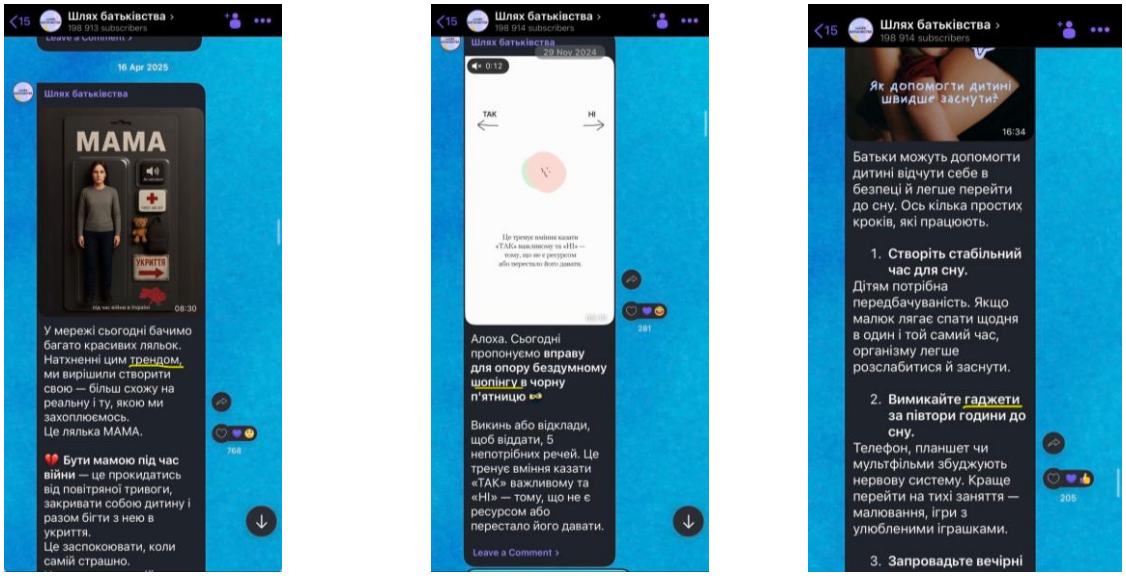

Рис. 3.4.

Приклади використання англіцизмів розмовно-побутової сфери

Усі зазначені лексеми є прямими лексичними запозиченнями з англійської мови та належать до частково або майже повністю адаптованих англіцизмів,

оскільки передані кирилицею, функціонують як іменники, підпорядковуються граматичним нормам української мови та активно відмінюються.

На рівні мовної інтеграції ці англіцизми демонструють графічну, морфологічну та частково семантичну адаптацію, оскільки їхні значення є зрозумілими для мовців і міцно закріпилися в мовній практиці. Причинами їх активного вживання є насамперед поширення відповідних реалій у повсякденному житті, вплив глобалізаційних процесів і засобів масової комунікації, а також відсутність точних або зручних українських відповідників. У функціональному аспекті досліджувані англіцизми розмовно-побутової сфери виконують передусім номінативну функцію, забезпечуючи позначення звичних предметів і явищ сучасності, та свідчать про поступову інтеграцію запозиченої лексики в українську мову. У більшості випадків можливі українські відповідники (наприклад, *«пристрій», «покупки», «тенденція», «підліток»*), однак англіцизми є коротшими, зручнішими у вживанні та часто сприймаються як сучасні.

До групи **англіцизмів цифрової освітньої сфери** належать лексеми *вебінар, гайд, туторіал, контент, плейлист, подкаст, скролити, Zoom,* які активно функціонують у сучасному комунікативному просторі та пов’язані з процесами навчання, передавання інформації й цифрової взаємодії (див. рис. 3.5). У проаналізованих повідомленнях ці одиниці вживаються для позначення форм організації освітньої діяльності, способів подання матеріалу та дій користувачів у цифровому середовищі. Наприклад, *«короткий вебінар», «корисний гайд», «переглянути туторіал», «якісний контент», «створити плейлист», «скролити стрічку», «провести заняття в Zoom»*.

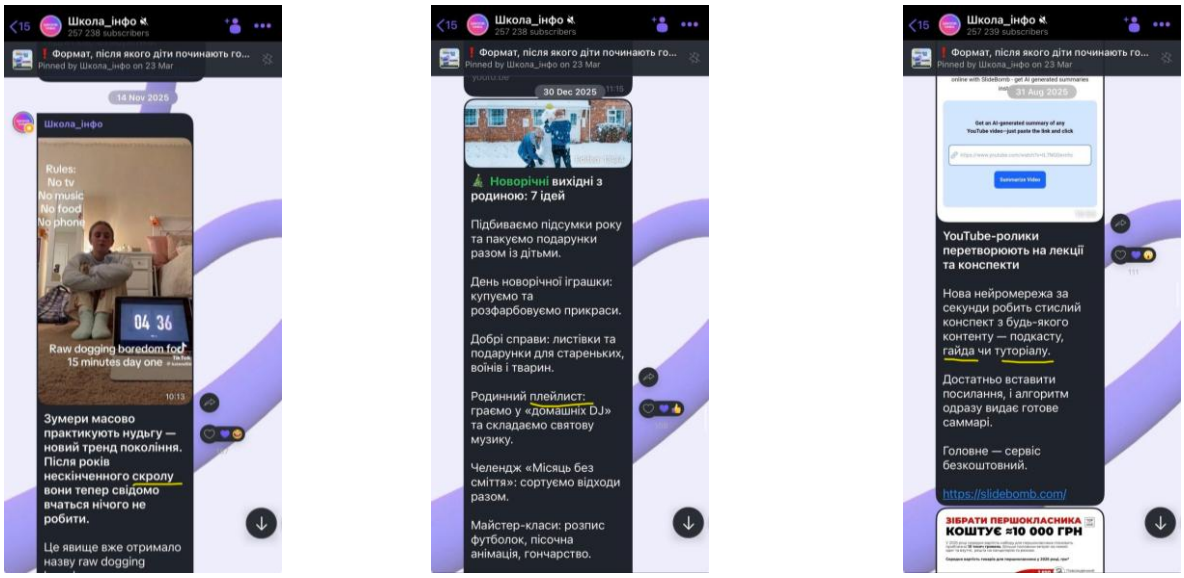

Рис. 3.5.

Приклади використання англіцизмів цифрової освітньої сфери

Усі зазначені лексеми є прямими лексичними запозиченнями з англійської мови, при цьому більшість із них належить до частково адаптованих англіцизмів, оскільки передані кирилицею, функціонують як іменники чоловічого роду та підпорядковуються граматичним правилам української мови. Водночас лексема *скролити* є прикладом адаптованого англіцизму, утвореного на основі англійського дієслова *to scroll (прокрутити)* шляхом поєднання іншомовної основи *scroll-* із українським словотвірним суфіксом *-ити*, що є характерним способом формування дієслів в українській мові. За типом це змішане (гібридне) запозичення, оскільки поєднує іншомовну кореневу морфему з питомими словотвірними засобами.

На рівні мовної інтеграції ці англіцизми демонструють графічну, морфологічну та словотвірну адаптацію, зберігаючи при цьому зв’язок із мовою-джерелом. Їх активне вживання зумовлене розвитком цифрових технологій, поширенням онлайн-освіти та потребою позначити нові явища й процеси, що не мають усталених коротких українських відповідників або мають описовий характер (наприклад, *вебінар – онлайн-семінар, гайд –*

інструкція, туторіал – навчальне пояснення). У функціональному аспекті досліджені англіцизми цифрової освітньої сфери виконують передусім номінативну та інформативну функції.

Найпоширенішими англіцизмами, що були виявлені в межах дослідження вайбер-каналів «Школа_інфо» та «Шлях батьківства», є: *челендж* (14 разів), *фейк* (20 разів), *вебінар* (27 разів), *гайд* (13 разів), *мем* (8 разів), *дедлайн* (11 разів), *фідбек* (7 разів), *контент* (16 разів), *смартфон* (12 разів), *гаджет* (17 разів), *YouTube* (17 разів), *TikTok* (40 разів), *Instagram* (10 разів). Такий розподіл свідчить про високу частотність уживання англіцизмів, пов'язаних із цифровим середовищем, соціальними мережами та освітньою комунікацією. Зокрема, найбільшу кількість уживань має лексема TikTok, що підтверджує значний вплив цієї платформи на сучасну комунікацію та її популярність серед користувачів. Частотність уживання назв платформ (*YouTube, TikTok, Instagram*) також вказує на активне включення цифрових сервісів у повсякденне мовлення та їх роль як основних каналів отримання й поширення інформації.

Отже, аналіз засвідчує, що найбільш уживаними є англіцизми, пов'язані з цифровою комунікацією, соціальними мережами та сучасними освітніми практиками. Це підтверджує вплив інформаційного середовища на мовлення та засвідчує закріплення англіцизмів як невід'ємної складової сучасного цифрового спілкування українців.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження засвідчує, що цифрове спілкування є специфічною формою сучасної комунікації, яка поєднує риси усного й писемного мовлення та функціонує в умовах швидкого обміну інформацією й відкритості до широкої аудиторії. Аналіз теоретичних джерел і мовного матеріалу засвідчив, що саме цифрове середовище виступає каналом поширення англіцизмів у сучасній українській мові.

У ході дослідження з’ясовано, що в сучасному цифровому спілкуванні українців англіцизми активно функціонують як невід’ємний елемент комунікації, зокрема в межах месенджерів і соціальних мереж. Це підтверджується аналізом 1300 повідомлень вайбер-каналів «Школа_інфо» та «Шлях батьківства», у яких зафіксовано високу частотність уживання англомовних запозичень, пов’язаних із різними сферами життя.

Аналіз матеріалу дозволив встановити, що англіцизми у досліджуваному цифровому середовищі системно функціонують у межах кількох тематичних груп: соціально-комунікативної, медійної, розмовно-побутової, освітньої. Така класифікація свідчить про широке проникнення англіцизмів у різні сфери цифрової комунікації та їх системний характер.

Встановлено, що більшість зафіксованих одиниць є прямими лексичними запозиченнями, які перебувають на різних етапах адаптації.

Отримані результати дозволяють дійти висновку, що англіцизми в сучасному цифровому спілкуванні виконують не лише номінативну, а й інформативну, експресивну та соціально-ідентифікаційну функції. Їх використання часто зумовлене прагненням до мовної економії та відсутністю точних українських відповідників.

Кількісний аналіз засвідчив, що найбільш уживаними є англіцизми, пов’язані з цифровими технологіями та соціальними мережами, що вказує на визначальну роль цифрових платформ у формуванні мовних практик сучасних користувачів. Це дає підстави стверджувати, що інформаційне середовище безпосередньо впливає на мовлення та закріплення англіцизмів як складової сучасної української мови.

Отже, англіцизми є важливим елементом сучасного цифрового спілкування українців, відображають глобалізаційні процеси, розвиток технологій і трансформацію мовної системи.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати англіцизми та з’ясувати особливості їхнього функціонування в умовах сучасного цифрового спілкування українців. У ході роботи встановлено, що лексичні запозичення є закономірним результатом мовних контактів. Вони виникають під впливом як зовнішніх соціокультурних процесів, так і внутрішніх потреб мови.

Дослідження засвідчило, що українська мова історично розвивалася в умовах активної міжмовної взаємодії. Інтенсивне проникнення англіцизмів зумовлене розвитком інформаційних технологій, освіти, медіа та молодіжної культури. Водночас їх уживання потребує зваженого підходу, оскільки надмірне запозичання може впливати на мовну самобутність і витіснення питомої лексики.

Цифрове спілкування виступає середовищем поширення англіцизмів. На матеріалі повідомлень із вайбер-каналів «Школа_інфо» та «Шлях батьківства» доведено, що англомовні запозичення активно функціонують у різних сферах спілкування: від розмовно-побутової до медійної. Вони виконують не лише номінативну, а й експресивну, інформативну та соціально-ідентифікаційну функції.

Кількісний та якісний аналіз підтвердив, що найбільш поширеними є англіцизми, пов’язані з цифровими технологіями та соціальними мережами, що свідчить про безпосередній вплив інформаційного середовища на мову.

Отже, англіцизми в сучасному цифровому спілкуванні українців є закономірним результатом глобалізаційних процесів і розвитку технологій. Вони розширюють можливості мови, однак потребують свідомого та функціонально виправданого використання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійченко Ж. О., Близнюк Т. П., Майстренко О. В. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 34. С. 103–107. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-24 (дата звернення 01.04.2026).

2. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 Українська мова. Харків, 2005. 20 с.

3. Баган М. П. Англізація сучасного українськомовного комунікативного простору: причини, основні вияви та наслідки. *Українська мова*. 2020. № 1 (73). С. 38–53. DOI: https://doi.org/10.15407/ukrmova2020.01.038 (дата звернення 10.04.2026).

4. Берладин О., Грабовець В. Імплементація англіцизмів у сучасну українську мову: проблеми, виклики, перспективи. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. Вип. 4. С. 55–59. DOI: https://doi.org/10.32782/apv/2024.4.9 (дата звернення 10.04.2026).

5. Беспала Л. В. Традиції та новації у вивченні мовних контактів. *Нова філологія*. 2014. № 62. С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2014_62_5 (дата звернення 10.04.2026).

6. Битківська Я. В., Ткачівська М. Р. Поняття нульової транссемантизації як явища (на прикладі англійських запозичень в українській мові). *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово.* 2022. № 17. С. 58–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_sl_2022_17_7 (дата звернення: 12.05.2025).

7. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова: лексикологія, фразеологія, лексикографія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 431 с.

8. Головач Т. М. Екзотизми як маркери міжкультурної комунікації (на матеріалі сучасних англомовних медіатекстів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 германські мови / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2016. 239 с.

9. Горбань Г. М. Формування лексичного складу сучасної української мови (на матеріалі паблік рилейшнз). *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 29, т. 1. С. 27–33. DOI: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.4 (дата звернення 12.04.2026).

10. Гриценко С. Історія дослідження українського лексикону XVI–XVII ст.. *Studia linguistica*. 2014. Вип. 8. С. 325–349. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling_2014_8_56 (дата звернення: 12.05.2025).

11. Гудима Г. Б. Використання англіцизмів у інтернет-комунікації. *Закарпатські філологічні студії.* 2022. Т. 1, вип. 23. С. 107–112. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_1/20.pdf (дата звернення: 12.04.2026).

12. Гуцуляк Т. Є. Поділ лексики української мови за походженням: особливості та проблеми вивчення в загальноосвітніх навчальних закладах. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики* : монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 116–126.

13. Дочу А. Р. Тюркські мовні контакти і запозичення в литовській мові, або продовження мовознавчих досліджень А. П. Непокупного. *Мовознавство*. 2017. № 3. С. 57–61.

14. Дьолог О. С. Лексичні англіцизми як особливість сучасної мовної моди. *Закарпатські філологічні студії.* 2020. Випуск 13. Том 1. С. 43–47. DOI: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-1.8 (дата звернення: 12.04.2026).

15. Загнітко А. П. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. X, 920 с.

16. Іншомовна лексика в українській мові. *Культура слова*. URL: http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/inshomovna-leksyka (дата звернення: 07.04.2025).

17. Кислий Р. Штучний інтелект у природній мові: мовні моделі, малоресурсні мови та дегуманізація в текстах. *DOU*. 2023. URL: https://dou.ua/forums/topic/45583/ (дата звернення: 20.02.2025).

18. Кислюк Л. П. Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. *Термінологічний вісник*. 2017. Вип. 4. С. 245–252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2017_4_35 (дата звернення 12.04.2026).

21. Козинець І. І. Особливості віртуального спілкування. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.* 2016. № 2. С. 71–75. DOI: https://doi.org/10.32342/2522-4115-2016-0-12-71-75 (дата звернення: 12.04.2026).

22. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : Видавн. центр «Академія», 2001. 368 с.

23. Крапива Ю. В., Медведь О. В. Глобалізація як фактор запозичання лексичних одиниць. *The latest scientific developments in philology* : Int. scientific conf. (Riga, the Republic of Latvia, Dec. 25–26, 2024). Riga : Baltija Publishing, 2024. С. 77–80. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-520-4-19 (дата звернення: 12.04.2026).

24. Куньч З. П. Питоме й запозичене в термінології: проблема балансу. *Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм* : монографія. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2018. С. 38–66.

25. Лелека Т. О. Засвоєння іншомовних структурних елементів українською мовою на початку XXI століття. *Наукові записки КДПУ.* 2016. Вип. 145. С. 32–37.

26. Марченко А. М. Англіцизми в українській мові. *Національна ідентичність в мові і культурі* : зб. наук. пр. Київ : Талком, 2021. С. 177–180.

27. Мельник О., Гулик М. Питомі виражальні засоби в сучасних українських перекладах. *Молодий вчений.* 2018. № 2 (54). С. 204–208.

28. Мовні контакти. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/article-68172 (дата звернення: 20.02.2025).

29. Нагорна Ю. А. Вплив англіцизмів та американізмів на сучасну українську мову. *Український смисл*. 2016. № 32. С. 291–299.

30. Нестеренко Д. Ю. Теоретичні засади вивчення запозичень у різних видах дискурсу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.* 2016. Вип. 74. С. 168–172.

31. Ніколаєва Т. М. Лексико-семантичні аспекти мови соціальних мереж. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Т. 2, Вип. 9. С. 96–101.

32. Павелків К. В. Вплив англіцизмів на сучасну українську мову: сфери проникнення. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2023. Вип. 63, т. 2. С. 125–134. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-21 (дата звернення 12.04.2026).

33. Перцева В. А., Боровець В. А. Особливості веб-комунікативного мовного акту. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : матеріали конф. Харків, 2019. С. 238–240.

34. Пономаренко В. І. Новітні запозичення в українській мові: соціокультурні аспекти. *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства: напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія* : колективна монографія. Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди», 2019. С. 354–361.

35. Прокопович Л. С. Формування лексичної компетенції студентів ВНЗ в процесі вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». *Освіта і наука* : міжнародний науковий журнал. 2019. № 2(27), ч. 2. С. 86–90. DOI: https://doi.org/10.31339/2617-0833-2019-2(27)-2-86-90 (дата звернення: 12.04.2026).

36. Решетняк Є. С., Тимчук О. В., Сніховська І. Лексичні запозичення в українській мові з англійської: процеси та тенденції. *Вісник науки та освіти.* 2025. № 1 . С. 193–200. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/18407 (дата звернення: 12.05.2025).

37. Рудакова Т. М. Іншомовні лексичні запозичення та проблема їхньої доцільності у витлумаченні вчених XX–XXI ст. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету.* 2015. Вип. 7. С. 45–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2015_7_9 (дата звернення: 12.04.2026).

38. Русанівський В. М. Історія української літературної мови : підручник. Київ : АртЕк, 2001. 391 с.

39. Саприкіна О., Заводна Л., Мазурок М. Лексичні англіцизми як показник сучасних модних тенденцій в українській мові. *Нова педагогічна думка*. 2024. Т. 119, № 3. С. 44–48.

40. Селігей П. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт? *Вісник НАН України.* 2007. № 9. С. 20–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2007_9_5 (дата звернення: 12.05.2025).

41. Сімонок В. П. Лексичні запозичення в українській мові: історико-соціолінгвістичний аспект. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя].* 2015. Кн. 1. С. 89–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2015_1_20 (дата звернення: 12.05.2025).

41. Стишов О. Розвиток лексики української мови в XXI сторіччі. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 47. С. 114–125. DOI: https://doi.org/10.31558/1815-3070.2024.47.9 (дата звернення: 12.04.2026).

42. Стойка О. Я., Попович І. Є., Пітьовка В. В. Мовні зміни в англійській мові під впливом соціальних мереж та інтернет-комунікації. *Вісник науки та освіти.* 2024. № 11 (29). С. 636–646. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-636-646 (дата звернення: 12.04.2026).

43. Український правопис: стандарт державної мови. Національна комісія зі стандартів державної мови. Київ, 2026. 426 с.

44. Фаріон І. Англобарбаризація і питомі новотвори. *Лінгвостилістичні студії.* 2023. Вип. 18. С. 81–92. DOI: https://doi.org/10.29038/2413-0923-2023-18-81-92 (дата звернення: 12.04.2026).

45. Філон М. І., Хомік О. Є. Сучасна українська мова. Лексикологія : навч. посіб. для студентів філол. спец. вищ. навч. закл. Харків, 2010. 271 с.

46. Чередник Л. А. Інтернет-комунікація як спосіб сучасного міжособистісного спілкування. *Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття* : зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф., Одеса, 14–15 верес. 2017 р. Полтава : Сімон, 2017. С. 161–167.

47. Чорний І. В., Чорна В. Л. Англіцизми в сучасній українській мові. *Вісник науки та освіти.* 2024. № 7 (25). С. 499–509. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-499-509 (дата звернення: 12.04.2026).

48. Шестакова С. О. Запозичення як результат міжмовних контактів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2018. Вип. 37 (1). С. 87–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2018_37(1)__25 (дата звернення: 12.05.2025).

49. Шинкар Т. Актуалізація англіцизмів у сучасному медіатексті. *Соціум. Документ. Комунікація.* 2019. Вип. 7. С. 109–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sdc_2019_7_9 (дата звернення: 12.05.2025).

50. Юрченко В. Особливості цифрового спілкування. *Мозаїка наукової комунікації* : зб. наук. праць/ред. група : Р. Крохмальний, Д. Герцюк, М. Лозинський, А. Романюк, Р. Сіромський, М. Циганик. Львів, 2025. С. 394–396.

51. Al Tamimi Y. A. S., Lisun Y. The impact of anglicisms on Ukrainian undergraduates as consumers of social media content. *Journal of Linguistics and Language Teaching.* 2024. Vol. 15, No. 2. P. 157–179. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14789907 (дата звернення: 12.04.2026).

52. Blynova I. A., Davydenko V. I. Contemporary Ukrainian lexicography: status, typology, and development trends. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University.* Series 9. Current Trends in Language Development. 2021. No. 21. P. 5–18. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series9.2021.21.01 (дата звернення: 12.04.2026).

53. Crystal D. The Cambridge encyclopedia of language. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 582 p.

54. El-Astal M., El-Youssef H. What is digital communication? Developing a conceptual definition of the term. *Forum for Linguistic Studies.* 2025. Vol. 7, No. 1.

P. 471–479. DOI: https://doi.org/10.30564/fls.v7i1.7766 (дата звернення: 12.04.2026).

55. Epps P. Language contact. *Oxford Bibliographies in Linguistics* / ed. M. Aronoff. New York : Oxford University Press, 2019. DOI: https://doi.org/10.1093/OBO/9780199772810-0239 (дата звернення: 12.04.2026).

56. Haspelmath M., Tadmor U. Loanwords in the world's languages: a comparative handbook. Berlin : De Gruyter Mouton, 2016. 1102 p.

57. Herdagdelen A., Marelli M. Social media and language processing: how Facebook and Twitter provide the best frequency estimates for studying word recognition. *Cognitive Science : A Multidisciplinary Journal*. 2016. Vol. 41, No. 4. P. 1–15. DOI: https://doi.org/10.1111/cogs.12392 (дата звернення: 12.04.2026).

58. Myers-Scotton C. Contact linguistics: bilingual encounters and grammatical outcomes. Oxford : Oxford University Press, 2007. 364 p.

59. Otheguy R., Perez A., Gomez L. Culturally specific messaging and the explanation of contact in impacted bilinguals. *Languages.* 2023. Vol. 8, No. 3. P. 34–51.

60. Schlobinski P. Sprache, Kommunikation und digitaler Wandel. Bestandsaufnahme und Perspektiven. *Deutsch in sozialen Medien : interaktiv, multimodal, vielfältig* / ed. K. Marx, H. Lobin, A. Schmidt. Berlin ; Boston : De Gruyter, 2020. P. 3–34. DOI: https://doi.org/10.1515/9783110679885-002 (дата звернення: 12.04.2026).

61. Siemund P., Kintana N., Leimgruber J. R. E. Language contact and contact languages. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. 356 p.

62. Winford D. Contact and borrowing. *The handbook of language contact* / ed. R. Hickey. Oxford : Wiley-Blackwell, 2010. P. 170–187. DOI: https://doi.org/10.1002/9781444318159.ch8 (дата звернення: 12.04.2026).

63. Yevdokimova O. S. Borrowed Polish words in “Materials to the Dictionary of Written and Literary Ukrainian Language of the XV–XVIII Centuries” by Yevhen Tymchenko. *Linguistic and Conceptual Worldviews*. 2020. No. 1. P. 47–58. DOI: https://doi.org/10.17721/2520-6397.2020.1.04 (дата звернення: 12.04.2026).

64. Zenner E., Kristiansen G. New perspectives on lexical borrowing: onomasiological, methodological and phraseological innovations / ed. E. Zenner, G. Kristiansen. Berlin : De Gruyter Mouton, 2018. 330 p. DOI: https://doi.org/10.1515/9783110619430 (дата звернення: 12.04.2026).